

INDLEDNING

Den Selvejende Retshjælpsinstitution IKIU har nu eksisteret i 5½ år. Befolkningen kendskab til IKIU er øget markant og antallet af henvendelser til IKIU har i 2015 været på 1.300. Henvendelserne, der er både personlige, telefoniske eller på e-mail, kommer fra hele Grønland og omfatter et bredt udvalg af retsområder inden for både offentlig og privat ret.

Justitsministeriet, Civilstyrelsen har godkendt IKIU som tilskudsberettiget efter § 84 stk. 5 i Retsplejelov for Grønland. Civilstyrelsen har på den baggrund hvert år givet et tilskud. Tilskuddet er givet på vilkår af, at IKIU årligt udarbejder et årsregnskab med revisorpåtegning og denne årsberetning.

FORMÅL

IKIUs formål er at yde vederlagsfri juridisk bistand til borgere i hele Grønland, som opfylder de økonomiske betingelser for at kunne få fri proces.

IKIU ser imidlertid sin opgave som mere end rådgivning i konkrete sager, for IKIU vil også medvirke til at øge oplysningsniveauet ved at informere borgere om deres rettigheder.

KORT OM INSTITUTIONEN

IKIU blev stiftet den 12. februar 2010 og åbnede for borgerne den 1. juni 2010. Baggrunden for at stifte IKIU var, at den almindelige ordning med offentlig retshjælp ved advokater ikke dækkede behovet for retshjælp til borgere i Grønland med lav indkomst.

IKIU yder retshjælp til borgere i hele Grønland, derudover yder IKIU den nødvendige tolkebistand. Herved forsøger IKIU at overkomme de geografiske, sproglige, kulturelle og praktiske problemer, der normalt vil opstå, hvis borgerne selv skulle søge hjælp hos en advokat.

IKIU havde i 2015 5 års jubilæum som blev markeret med udgivelsen af en plakat og kaffemik for byens befolkning. I den anledning gæstede Naalakkersuisut for Justits IKIU hvor han markerede dagen sammen med øvrige gæster.

KONTAKTOPLYSNINGER OG ÅBNINGSTID

Retshjælpens landsdækkende kontor er beliggende på adressen: Samuel Kleinschmidtvej Aqq. 10, 3900 Nuuk.

Henvendelse til IKIU kan ske ved at møde op på kontoret, telefonisk, på telefax eller pr. e-mail.

Kontoret er åbent for personlig og telefonisk henvendelse mandag til torsdag kl. 9.00 til 15.00.

Rådgiverne kan træffes telefonisk eller personligt mandag til torsdag kl. 15.00 til 17.00 efter en forud booket aftale. Der rådgives desuden ved besvarelse af e-mail.

LEDELSE

BESTYRELSEN

Bestyrelsen er IKIUs øverste myndighed. Bestyrelsen har ansvaret for tilrettelæggelsen af den overordnede drift. Det omfatter navnlig udarbejdelse og godkendelse af regnskab samt vedtagelse af væsentlige beslutninger.

I det IKIU er en selvejende institution, der således ikke har medlemmer eller ejere, er bestyrelsen selvsupplerende. Den skal bestå af 3-5 personer, og bestod i 2015 af:

- Advokat Anders Meilvang (formand)
- Advokat Thomas Trier Hansen
- Dommer Kirsten Thomassen
- Advokat Naja Joelsen
- Inatsisartut- og senere Folketingsmedlem Aaja Chemnitz Larsen

DAGLIG LEDELSE

Sekretariatet varetager den daglige drift. Opgaverne består af økonomistyring, ansøgninger til fonde, journalisering, behandling af henvendelser fra borgerne, bookning af aftaler med rådgiver, løbende opdatering af hjemmesiden, planlægning og koordinering af rejser på kysten, grønlandsk-dansk tolkning (både som simultan-tolkning og oversættelse af skriftligt materiale).

Sekretariatet ledes af en sekretariatschef, der refererer til bestyrelsesformanden.

I 2015 har der desuden været ansat to studentermedhjælpere samt en konsulent som primært har været ansat som afløser som økonomimedarbejder når sekretariatschefen har været på tjenesterejser mv., ligesom en konsulent er fast tilknyttet til at vikariere for sekretariatschefen.

LOKALER

IKIU er beliggende i et kontorfællesskab i centrum af Nuuk sammen med andre foreninger og selvejende institutioner. At rådgivningen er placeret i centrum af Nuuk har stor betydning for tilgængeligheden.

At der er tale om et kontorfællesskab giver sekretariatschefen mulighed for et element af kollegialitet og dermed støtte i trivsel og udvikling.

FRIVILLIGE OG ULØNNEDE RÅDGIVERE

I 2015 var der ca. 13 frivillige og ulønnede jurister, advokatfuldmægtige og advokater, som regelmæssigt ydede rådgivning. De kommer primært fra offentlige myndigheder og selvstyrejede selskaber og advokatkontorer. Ved tjenesterejser er der altid en frivillig rådgiver med og denne aflønnes ikke under rejserne.

ØKONOMI

Civilstyrelsens driftstilskud var i 2015 på 969.000 kr. hvilket var 25.300 kr. mindre end i 2014. IKIU fik endvidere tilskud fra Tips- og Lottomidler i 2015 med i alt knap 87.000 kr. som var øremærket til oplysninger for uddannelsessøgendes rettigheder og ansvar i det grønlandske samfund samt oplysningskampagne i Nordgrønland. Udgiften til internet og telefon sponsoreres fortsat af TELE Greenland A/S og Kalaallit Nunaata Radioa (KNR) sponsorerer borgeroplysninger i forbindelse med rejser til byerne på kysten.

IKIUs revisor har i sin påtegning til Årsrapporten 2015 oplyst, at den efter hans opfattelse giver et retvisende billede af IKIUs økonomiske forhold, og at den ikke har givet anledning til forbehold. Der er ej heller fremsat kritiske bemærkninger. Per Abelsen har dog i sit revisionsprotokollat af 24. januar 2016 henstillet, at der foretages foranstaltninger til at reducere IKIU's underbalance.

Årsregnskabet 2015 udviser et negativt resultat på kr. 75.311 og en negativ egenkapital på kr. 63.737. Den primære årsag hertil er, at budgettet for 2015 på nogle punkter ikke kunne overholdes. Det var især på markedsføringsudgifterne i forbindelse med IKIU's 5 års jubilæum, større rejseaktivitet i forhold til tidligere år samt lønudgifter for sekretariatschefen. Dog ligger lønudgifter for sekretariatschefen i lighed med de lønudgifter der var i 2013.

For yderligere oplysninger om IKIU's økonomi henvises der til Årsrapporten 2015.

IKIU'S RÅDGIVNING

IKIU yder rådgivning inden for mange retsområder – det være sig både offentlig ret og privatret. Rådgivningen indebærer ikke sagsbehandling, men i nogle sager bistår IKIU med at få aktindsigt, og i andre sager hjælper IKIU med at udarbejde breve til myndighederne. Det vil typisk være i sager, der er komplekse, og hvor der har været betydelige sagsbehandlingsfejl.

MÅLGRUPPE

IKIU yder rådgivning til borgere i hele Grønland, som må antages at opfylde de økonomiske betingelser for fri proces. Der ydes således ikke retshjælp til personer over denne indkomstgruppe, virksomheder eller offentlige myndigheder.

Der ydes ej heller rådgivning til sigtede og tiltalte for så vidt angår de forhold, der relaterer sig til sigtelsen eller tiltalen.

Formelt set ydes der endvidere ikke rådgivning i "sager, der angår eller er under behandling ved en forvaltningsmyndighed, såfremt det må antages, at vejledning og bistand i fornødent omfang gives af myndigheden." Men en ikke ubetydelig del af IKIUs rådgivning angår alligevel forhold, der behandles af offentlige myndigheder eller fagforeninger, fordi det ikke er sjældent, at der forekommer fejl (som f.eks. manglende begrundelse, klagevejledning, partshøring eller lang sagsbehandlingstid), eller fordi borgeren ikke føler, at vedkommende har fået den nødvendige vejledning.

REJSER

Grønlands geografi nødvendiggør, at IKIU foretager rejser for at yde rådgivning til borgere bosat uden for Nuuk. For borgerne har det meget stor betydning, at de får mulighed for at møde rådgiveren. Det gælder særligt når deres sag vedrører personlige forhold. Rejserne har desuden stor betydning for at skabe opmærksomhed omkring IKIU og den rådgivning som IKIU yder. Endelig giver det IKIU et godt indblik i de juridiske problemstillinger i hele Grønland.

I april 2015 var IKIU i 3 uddannelsesbyer for informerer de uddannelsessøgendes om retsforhold, men også for at rådgive og vejlede borgere i henholdsvis Aasiaat, Narsaq og Qaqortoq. Desuden var IKIU i Sisimiut, Tasiilaq samt Kulusuk og rådgive.

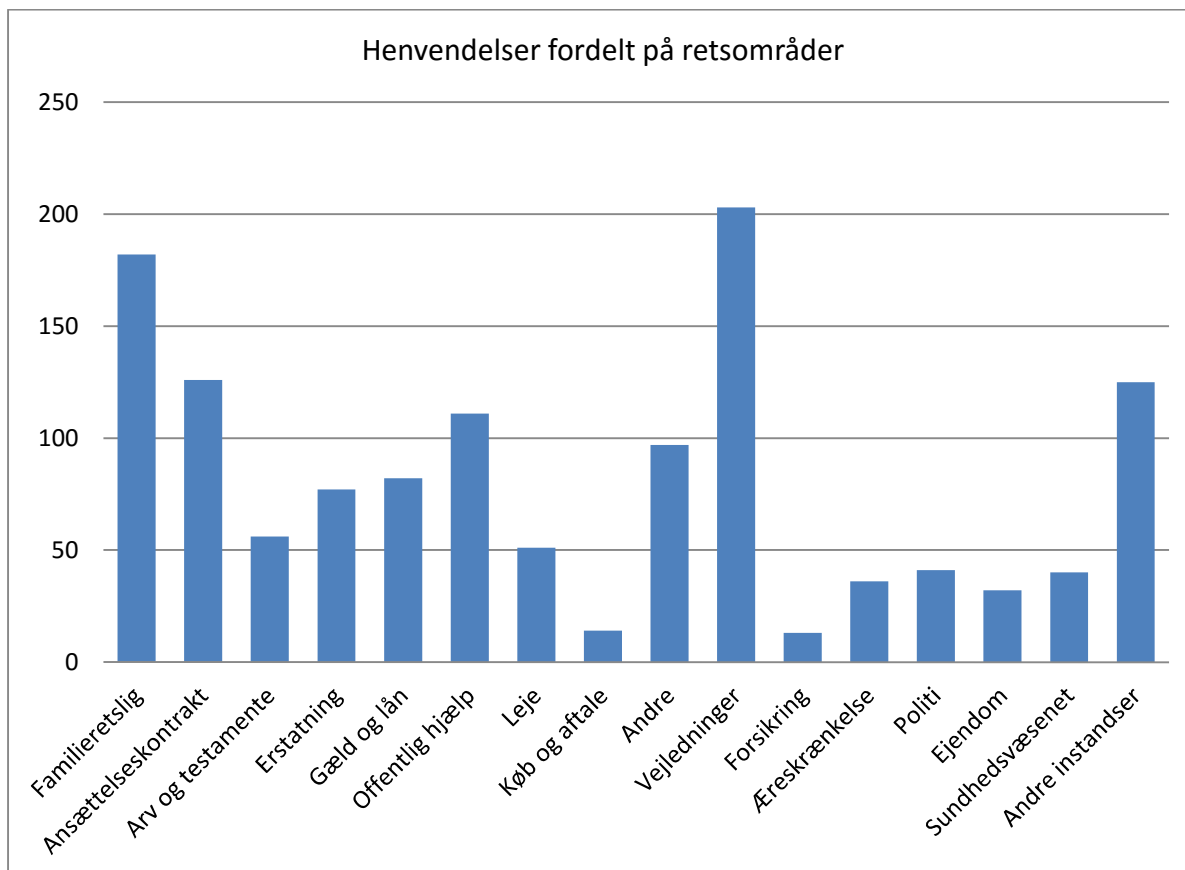
Derudover var IKIU i 2015 på en 12 dage lang rejse til Nordgrønland hvor der var rådgivning og oplysning om IKIU i 2 byer og 16 bygder, en rejse på sammenlagt 1.635 km.

På rejserne stiller de lokale kredsretter og bygdekontorer normalt lokaler til rådighed, hvilket fungerer hensigtsmæssigt. For første gang var IKIU i et af de større byers Kommunekontor som gav stor rådgivertilslutning.

RETSOMRÅDER OG STATISTIK

I 2015 modtog IKIU 1.300 henvendelser.

Det er IKIU's vurdering, at behovet for juridisk rådgivning i Grønland er meget stort, og at de henvendelser, IKIU har fået, ikke afspejler det egentlige behov. Forøgelsen af henvendelserne skyldes utvivlsomt, at flere borgere har fået kendskab til IKIU og dette er ved at slå igennem på samfundet. Dette indtryk er i øvrigt i overensstemmelse med den erfaring, som de frivillige rådgivere har fra deres almindelige job i forvaltningen eller på advokatkontorer.

FAMILIE- OG SOCIALRET SAMT OFFENTLIG HJÆLP

Indenfor det familie- og socialretlige område angår de fleste henvendelser tvangsfjernelser, forældremyndighed og separation/skilsmissе. Der er derudover enkelte henvendelser vedrørende samværsret, bodeling, skifte efter dødsfald samt om at skrive testamente.

Henvendelser om anbringelse uden for hjemmet giver anledning til bemærkninger. Det skyldes ikke så meget statistikken, men snarere de forhold, som borgerne beskriver.

I flere tilfælde har IKIU mødt borgere, som ikke har været tilstrækkeligt oplyst om den faktiske og retlige baggrund for anbringelsen uden for hjemmet, ligesom de heller ikke har fået oplysninger om, hvilke kriterier de skal opfylde, for at forvaltningen vil ophæve anbringelsen uden for hjemmet. Mange borgere er endvidere blevet presset af kommunen til at samtykke i en anbringelse uden for hjemmet uden at være tilstrækkeligt informeret om samtykkets retsvirkninger.

Eftersom IKIU ikke yder konkret sagsbehandling og således ikke har været i kontakt med forvaltningen, kan IKIU ikke redegøre nærmere for den faktiske sagsbehandling. Men der er ikke tvivl om, at der i en række tilfælde sker alvorlige sagsbehandlingsfejl.

Rådgivning i relation til de øvrige henvendelser på området giver ikke anledning til særlige bemærkninger. IKIU rådgiver om retsgrundlaget og om, hvorledes borgeren kan agere i konkrete forhold.

ANSÆTTELSESRRET

Henvendelserne inden for ansættelsesretten er spørgsmål om løn, opsigelse samt fritstilling og ansættelseskontrakt de hyppigst forekomne.

Henvendelserne angående opsigelse vedrører primært situationer, hvor borgere er opsagt med for kort (eller intet) varsel eller på et grundlag, der enten er usagligt eller ikke tilstrækkeligt formidlet til den opsagte. IKIU hjælper disse borgere med at afklare, hvilke rettigheder de har, og hvorledes de bedst muligt håndterer situationen. IKIU har dog også observeret at enkelte fagforeninger ikke yder tilstrækkelig med rådgivning af deres medlemmer, hvorfor de henvender sig til IKIU.

VEJLEDNING SAMT ANDRE INSTANSER

De henvendelser, som IKIU har fået angående vejledning, vedrører primært personens fortolkning af enten spørgsmål til hvad de kan gøre i en given sag eller om det er en sag hvor de ikke kan gøre noget. Der forekommer dog også henvendelser omkring 'andre instanser', hvor borgeren har fået en sag afgjort som de kan gå videre med, eksempelvis til Det sociale ankenævn, Boligklagenævnet, Center for Arbejdsskade m.v.

GÆLDSFORHOLD

Der er mange henvendelser om gældsforhold, hvor borgerne ikke kan forstå baggrunden for deres gæld. De tre typetilfælde er: Solidarisk hæftelse med en tidligere ægtefælle/samlever og gæld ved kreditkøb af genstande, der efterfølgende bliver værdiløse. Hyppige henvendelser omkring gæld til Boligselskaberne INI A/S samt Iserit A/S har været en stor del af henvendelserne fra hele kysten.

SAMMENFATNING AF IKIU'S RÅDGIVNING

Der er et stort behov for vederlagsfri retshjælp, idet rigtig mange borgere har juridiske spørgsmål eller problemer, som de kun kan afklare eller løse ved at henvende sig til IKIU. Der siden opstarten af IKIU været 4.686 henvendelser. Dette svarer til at ca. 14 % af den voksne befolkning i Grønland har henvendt sig til retshjælpen.

I sager, der behandles af offentlige myndigheder, får nogle borgere desværre ikke den nødvendige vejledning fra myndighederne, fordi grundlæggende sagsbehandlingsregler ikke overholdes, og fordi nogle borgere ikke kender deres rettigheder i disse sager. IKIU rådgiver de rådeøgende om deres rettigheder og om, hvorledes de rent praktisk skal forholde sig samt hvordan de kommer videre med deres sag.

Der er også et betydeligt behov for at yde rådgivning vedrørende de privatretlige områder, særligt for så vidt angår solidarisk hæftelse og andre gældsforhold, ansættelsesspørgsmål og køberet.

Det har stor betydning for borgerne at få rådgivning hos IKIU – det gælder ikke kun sager, hvor borgernes synspunkter er sammenfaldende med IKIUs, eller hvor borgerne får løst et konkret problem, men i lige så høj grad, at de får afklaret, hvilke rettigheder og pligter de har.

IKIU'S VISION OG FORMÅL

VISION:

Visionen for IKIU er at medvirke til at øge retsbevidstheden i Grønland, herunder også bevidstheden om eget ansvar, samt at medvirke til at øge det generelle oplysningsniveau i forhold til borgernes muligheder i forbindelse med konflikter.

MÅL:

1. At øge synligheden af IKIU på borger og politisk niveau
2. At sikre et godt samarbejde med IKIU's interessenter
3. At bidrage til bedre oplysning om ansvar og rettigheder til særligt unge grønlændere

Kendskabet til IKIU vokser fortsat blandt befolkningen i Grønland

Vores **strategi** med henblik på at opfylde vores vision og målsætning er at:

1. Prioritere rejser til uddannelsesbyer, hvor der kan afholdes særlige arrangementer omkring rettigheder og ansvar i et retssamfund på gymnasier eller andre uddannelsesinstitutioner
2. Sørge for opdatering af hjemmeside og pjece (sidstnævnte forudsætter særskilte fondsmidler)
3. Deltage i eventuelle NGO dage
4. Anvende de sociale medier/andre relevante kommunikationskanaler
5. Søge midler til opfyldelse af vores visioner
6. Lave borgerundersøgelser
7. Søge foretræde for lovudvalget